

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: седмична, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

САСЛУШАВАЊЕ

(НАСТАВАК)

(12)

Кад сведок неће да каже истину

Свакоме је познато, да се не могу дати никаква упуства о томе, како да се спречи да сведоци не лажу; али ће сваки признати и то, да би се много мање лагало, кад би иследник уложио мало више труда и кад не би с уобичајеном брзином саслушавао најважније сведоке. Брзо и површно саслушавање је главни узрок многим лажним исказима што их имамо у нашим актима. Од колике и какве је важности тачно и поуздано саслушавање, кад се открију лажни подаци, показују они случајеви, у којима се употребљава читав компликован апарат, да се судије обману.

Овде ћу споменути један такав случај, који се пре кратког времена десио и који су просто измислили сасвим необразоване жене. Једно имућном, духовно ограниченом сељаку хтели су да подметну једно дете као да је његово. Ствар је откривена, детиња мајка и мајка ове оптужене су за превару; обе су порицале и позивале се на сведочанство једне жене, која је имала да да један важан исказ у корист њих двеју. Кад је та жена већ била добила позив да предстане суду, отидоше ове две окривљене, мајка и кћи, к њој и обрлатише је да каже онако како оне желе. Ова не хте никако на то пристати, али после дужих наговарања склоно се, да им за новац да свој позив, којим ју је суд позивао. Сад је овим двома било лако да за паре нађу личност, која, снабдевена позивом, изиђе пред суд као прави сведок и исказа све оно што су је окривљене научиле. Срећом иследник се с том женском бавио подуже и кад је дошла реч на односе које је псевдо-сведок морао знати, да је био прави сведок, она постаде узнемирена и стаде врдати. После малог труда утврди се, да је ту седела сасвим друга личност, а не она коју је требало саслушавати.

Ја сам сматрао то као јединствен случај и причао сам га многобројним друговима, после чега су ми двојица од њих испричала, да су и они доживели сасвим сличан случај, т. ј., да им је у место правог сведока, који се није смео одважити на лажан исказ, подметнут с откупљеним позивом други сведок, који је имао мање савести. У једној прилици је лажни сведок откривен такође тачним саслушавањем, други пут тиме, што је и сведок на крају саслушавања испао из улоге и потписао своје право име. На иследничково питање био је тако збуњен, да после није било тешко открити намеравању превару.

Кад се у тако малом кругу сазнало за три случаја, у којима су сведоци хтели иследника да преваре на сразмерно рафиниран начин, како ли се често у опште морају дешавати такви случајеви, колико ли их је остало неоткривених. Али доста пута ни најтачнијом истрагом неће се моћи разбистрити вешто удешени лажни исказ. Ствар ће се тицати тога ко је лукавији, иследник или сведок, али иследник ће увек боље стојати него сведок. Пре свега он је мирнији, а сведок није миран, јер приступа дрској игри и доводи себе у опасност; за тим иследник познаје цео материјал, он зна већ отприлике бар шта може бити а шта не може, он с исказима сведока, кад већ уђе у истрагу, поступа као јувелир с драгоценим камењем, кад их прегледа да ли су истинити или лажни. Напоследку

иследник је у повољнијем положају, јер може постављати питања, а сведок то може чинити само у изузетним случајевима. Подробним и поновљеним питањима долази иследник напоследку до таквих момената, на које сведок није претходно помишљао, те се није о њима са својим друговима споразумео, а кад се докаже једва једина противуречност, онда иследник зна оно место, на коме је споразум био нетачан. Он ће у том правцу наставити рад и ускоро пробити мрежу исплетену од лажи. Али да би могао тако радити, он ће се користити својим повољнијим положајем: питаће, много ће питати, и све одговоре мораће да запише. Ја не мислим, да се увећањем правог материјала продуже протоколи; кад је иследник тачно проучио случај, кад он испитује само оно што је важно и то у кратко и стварно записује, биће више садржине а мање речи и протокол неће бити ништа дужи.

Свакако да ће се овакве ствари иследнику понекад веома досадити, али иследник се мора мучити и онај ко неће да се мучи нека не буде иследник. Узмимо за пример кад иследник има да се бори против лажног доказа о alibi-ју (кад кривац доказује да је за време извршења дела био на неком другом месту).

Карло Штилер вели: „За добра крадљивца дивљачи потребне су три ствари: пушка, нагављено лице и поуздан доказ о alibi-ју. У немачким планинским пределима дешава се ствар обично овим током: Чобанин се крене да краде дивљач, ловци га виде, али га не ухвате, пошто је доста унапред измакао, пушку сакрије у неку пукотину од стене, а станар и његова жена тврде, да је чобанин у оно доба, кад ловци веле да си га видели, седео у стану и крио се. То је све лепо и брижљиво унапред скројено и слаже се да не може бити боље, докле год иследник не уђе у појединости и не почне на врло досадан начин испитивати: како су седели, колико су седели, шта су радили, како је шта ишло редом и т. д. Ако иследник овде буде пажљив, те позове окривљеног и сведока једновремено и саслушање удеси тако, да се саслушани сведок не може договарати са несаслушаваним, противуречности мора бити. По мом мишљењу сваки лажни доказ за alibi, па ма га удесили и најпрепруденији људи, може се открити само ако иследник употреби доста рада и труда.

Ако је окривљени у затвору, не треба се тешити сигурношћу, коју даје апсана. Докле год нам није могућно, да притвореника сама држимо, да га и у петљи издвајамо и окружимо са апсолутно неподмитљивим стражарима, све дотле нам је немогућно да спречимо договор са спољним светом. Највећа опасност у том правцу су другови у затвору, јер кад се оставе заједно ма и притвореници који су под ислеђењем, не може се унапред знати, да ли се истрага против једнога или другог неће одједном прекинути и човек пустити. За такве случајеве притвореници се увек унапред побрину и уговоре, шта ће сваки од њих да каже сродницима и пријатељима другог, ако који изиђе из затвора. Услед таквих договора и дешава се већина оних познатих нам случајева, да понеки притвореник, који је под ислеђењем већ подуже времена, одједном изјављује како му је баш тога часа пало на ум, да се за време извршења дела налазио на другом месту. Ствар ће бити појмљива, кад се дозна, да је пре кратког времена из исте ћелије, у којој је тај „заборавни човек“, пуштен у слободу други притвореник, који је могао да удружише цео доказ за alibi.

Кад не можемо да констатујемо, да је у скором времену пуштен неко из исте ћелије у слободу, онда можемо бити сигурни, да је притворенику испало за руком да прокријумчари писмо у коме је удешен доказ за alibi. Јер никако није могућно да се неко може тек доцније сетити таквог важног доказа. Кад констатујемо да се удешава лажан доказ за alibi, онда ће нам лако бити посвршавати рачуне са сведоцима, који буду долазили.

Мало је потежа ствар, кад сведок исказује неистинито у ком другом правцу осем лажног alibi-а, пошто ту последник више нема свог главног оружја, доказивања с противуречностима. Кад неко н. пр. хоће да докаже, да није учествовао у некој тучи и кад то хоће, рецимо, да потврде три сведока, последник ће их питати само за онај тренутак, у коме је дотични повређен. Наравно да се лажни сведоци неће упуштати у многе детаље, неће тврдити у опште ништа позитивно и само ће уверавати да њин штитеник није био у близини повређенога, кад је нападнут. Како се све то десило не зна се, пошто је „гужва била велика и све се свршило за неколико тренутака“. Како ће последник у таквим случајевима наћи противуречности тешко је рећи. Кад дакле не иде с противуречностима, морамо се помоћи на други начин.

Наравно да и даље треба да остане у важности оно раније правило, да се случај што је могућно тачније проучи и да се сведок што тачније саслуша. Овоме ваља додати још и то: да се у сведокову исказу прави што је могућно тачнија разлика. Није довољно очекивати, да се исказ из неког узрока учини сумњивим, јер кад нађемо такав узрок, онда имамо већ и конце у рукама и лако нам је да их одсучемо. Дакле кад год саслушавамо сведоке, увек морамо унапред претпостављати могућност, да су искази лажни. То није претерано неповерење, већ само опрезност и познавање догађаја, јер лажни искази су се доста пута облачили у најбезазленији облик.

Кад дакле пођемо са тога начела, најпре ћемо морати да се уверимо, да сведок из неког узрока неће да каже истину, а рад је да каже. Не нађемо ли основа за такво схватање, онда се питамо, да он можда неће да каже истину. Тада опет испитујемо, да ли сведок може имати узрока да истину не каже или да ли се такав узрок не би могао пронаћи. Такав узрок може се открити или у личној вези сведока с учиниоцем или општењем, или у стварној вези истога с делом. У првом случају неће бити тешко да се утврди, да ли постоји пријатељство, сродство или какви други односи, а у другом ће се самим познавањем стања ствари испољити, да ли сведок има каквог ма и најмањег интересовања за исход ствари, да ли је у злочину учествовао или био у опасности, да изгледа као саучесник.

Кад изнађемо да сведок стоји у неком односу према ствари, мораћемо да просто с неповерењем примемо све што он каже и сваки његов исказ ћемо на неки начин да испитамо: све силе ћемо напрегнути да докучимо на каквом је становиштву сведок. То није тако тешко, као што се мисли: сведок се увек изда ма и једном једином речју. У томе правцу можемо се много научити од писаца романа, кад у читању сваког романа још испочетка тежимо, да у роману познамо јунака и ниткова пре но што нам их писац разголити. И готово увек ћемо их познати врло брзо по једној јединој речи. Јунак може имати све могуће, доста пута прилично тамне карактерне особине, али он неће никад бити тврдица, ситничар, завидљивац, неискрен, подао; он се увек не описује као мушка лепота, али никад неће бити ћелав, разрок или с рђавим зубима, и ако би то морало бити, он ће имати „високо чело“ или „јединствен поглед“, а зуби се неће ни спомињати; он може бити алкав, у простом оделу, немодеран, али никад прљав. Нитков ће се напре појавити можда са свима могућим добрим особинама тела и духа и под лажним именом племенита човека увући се у срце читалаца, докле их не излечи песник тиме, кад почне да говори о „његовим подлим погледима“, „крештавом гласу“, „лажној елеганцији“ и т. д. Те епитете не би одиста добио тај човек, да песник не мисли да га доцније прикаже као лопова.

(Наставиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На задатак стављен у 42 броју нашег листа: једна забрана и њено извршење код општ. суда, правилно су одговорили ови општински писари:

Лазар В. Рашић писар општ. мариновачке
 Мијаило Зенић писар општ. засавичке
 Војислав Лазић писар општ. стублинске
 Владимир Милојковић писар општ. орешковачке
 Живојин Ј. Шобић писар општ. липолишке
 Константин Димитријевић писар општ. бело-пољске
 Јездимир М. Обрадовић рачуновођа општ. плешке
 Живојин Ђ. Поповић писар општ. голобачке
 М. Н. Милојевић кмет општ. пољанске
 Радиша И. Анђелковић писар општ. лесковачке
 Аврам Миљковић пред. општ. златарићске
 Јаков Јаковљевић писар општ. бело-поточке
 Зарија Марковић писар општ. црвено-јабучке
 М. М. Зарић писар општ. г. милановачке
 Панта Ј. Живковић писар општ. јабучке

који су се изјаснили, да је радња судска извршничка неправилна.

Неправилна је са ових разлога:

Суд општински није могао доносити решење о одобрењу забране, све докле докле није дужника саслушао, § 19 грађ. суд. поступка. Он то није учинио.

Даље извршитељ је неправилно извршио решење о забрани, јер је требао не обзирати се на изговоре дужника и на наводе газде од куће извршити попис и оних ствари у соби иза дућана у онолико, колико буде довољно за обезбеду овог потраживања, а одмах затим узети од њих обојице реч протоколарно, и ову саопштити повериоцу и саслушати га, признаје ли право својине појављеном господару и овакву своју радњу предати суду на решење по § 466 грађ. судског поступка ради упута на парницу о праву наплате из пописане покретности и право својине на пописану покретност. Он то није учинио, но је извршио радњу оставио недовршену.

Општински суд је погрешно у поновном своме решењу што је на основу поднетог поравнања од стране појављеног господара, прекинуо извршење забране, јер из овога поравнања јасно се види, да је исто постало само зато да се дужник узме у заштиту према осталим повериоцима.

Оваква исправа, па и ако је правилним путем и код суда утврђена ипак по јасном и изричном законском пропису у § 303 а грађ. законика пада, јер се из исте види да је у намери да онога времена повериоце дужникове оштети.

Остали који су се изјаснили да је поднетим поравнањем појављени господар коначно доказао право својине, и да је општински суд и његов извршник по закону поступио, неправилно су решили овај задатак.

Ове разлоге износимо ради упута општинским судовима и њиховим органима при појави оваквих питања, јер прописи § 466 грађ. судског поступка, одредили су како се у оваквим случајевима има поступати и зато се ни у ком случају не треба од његових наређења удаљавати, а нарочито извршник не треба никад да се упушта у оцену исправа и доказа, које му поједина лица при извршењу подносе, јер то је ствар судска.

* * *

Један општински писар упутио нам је једно овакво питање са молбом, да по овој ствари дамо наше мишљење:

По пропису § 192 грађ. суд. поступка важе само облигације, ако их је дужник својеручно написао и потписао, а ако је није сам написао и потписао важе само онда, ако је одоверена надлежном влашћу. Према овоме како се има разумети то: када неки зеленаш — онај што даје новац на зелен или шпекулацију — поднесе коме писменом лицу готову штампану облигацију те је овај својеручно, како у суми, тако и у осталим недокршеним деловима попуни и најзад потпише својим именом и презименом, додавши још и овај насус „ову сам облигацију од дин. Х. сам својеручно попунио и себе потписао.“

Има ли оваква исправа вредности по § 192 грађ. суд. поступка?

Ми дајемо овде наше мишљење овакво. Ова исправа је приватне природе и она по горњем законом пропису мора бити

са својим текстом написана и потписана у читавој целини од стране дужника. Не стоји ли тај законски услов и захтев она не може бити исправа важећа, јер би у том случају овај законски пропис био илузоран.

Друга би ствар била када би ова исправа била од стране надлежне власти утврђена.

Овим законским прописом законодавац је хтео да заштити дужника од свију могућих подвала, које се при узимању zajmova од стране потребитих врше, јер су их разни шпекуланти варали попуњавањем ових егземплара, што су им само прстом указивали место где шта треба да допуне — напишу, — а о тексту и осталим обавезама у истом штампаном егземплару никад их нису извештавали, како их исти терете, и кад се узме да ове егземпларе попуњавају људи, који су већином неписмени, јер знају да напишу само оно што им се каже, готово сричући, онда зашто да се овакве исправе не потврђују код власти, која им приликом потврде исправу прочита и увек пита: је ли исправа његова и да ли је у свему за своју признаје. Онај који је довољно писмен може исправу увек сам и написати и потписати без да му онај шпекулант даје у томе виду каквих олакшица. Дакле овако попуњене егземпларе, ако нису надлежном власти утврђени, не треба узимати као вредне исправе.

* * *

Један општински писар послао нам је овакво једно уверење, и пита колика се такса и у чију корист има наплаћивати за исто:

Уверење

Којим потписани уверавамо сваку ово земаљску власт да Н. Н. из Н. не ради никакву шпекулативну радњу у овој општини, нити има каквог капитала, да исту ради.

За ове наше наводе јамчимо нашом чашћу и имањем, материјално и морално.

Маја 1900 год.

издаваоци уверења

Стубал.

Н. Н. Н. Н. из Н.

Да су Н. Н. и Н. Н. из Н. ово уверење издали Н. Н. из Н. и у свему га за своје признали и суду поднели на потврду, — суд општине стубљанске тврди по наплати таксе.

№

Маја 1900 г.

Председ. суда

Стубал.

За оваква уверења и за у опште сва она која општински суд по својој дужности издаје, сем оних која су ослобођена таксе, наплаћује се такса у 2 динара у готову новцу у корист општинске касе.

* * *

Један општински писар упутио нам је овакво питање:

По закону о таксама општински судови поред таксе коју наплаћују у корист своје касе, имају права наплаћивати и таксе у маркама по т. бр. 87, 87 а, и 88, али како није тамо обележено, када се ове таксе у маркама наплаћују пре или после свршеног дела и у случају када се дело извиђа по званичној дужности, на се увиђајем утврди невиност окривљеног, и он се казне ослободи, подлежи ли он ипак плаћању таксе у маркама у 2 динара или се исте ослободити има; када у закону стоји „за извиђање иступа по званичној дужности у случају осуде 2 динара?“

Ако се дело извиђа по тужби приватног лица, наплаћује се од тужиоца у напред такса од 2 динара у таксеним маркама, и ако би на основу § 34 и 36 полиц. уредбе оптужени доказао своју невиност, и имала би се према њему прекинути даља истрага и он за невина огласити, онда терет таксе пада на тужиоца.

А ако се дело извиђа по званичној дужности онда тек са осудом над оптуженим долази и терет казне, нема ли исте и кривице, не може подлежати ни таксарини, када ову сам закон веже за осуђеног окривљенога, а не и за онога који је могао и као невин погрешно бити оптужен. Законодавац својим прописима хтео је само ред и заштиту, а никако оштету над појединим својим држављанима.

Ово је наш одговор, јер све дотле докле се неко не осуди, не може на њему лежати ни трпни терет, било у погледу материјалном било у физичком.

КОЛОНИЈА МЛАДИХ ЗЛОЧИНАЦА

од Ф. М. Достојевског

(СВРШЕТАК)

(2)

Тај помиљиви суд у целини је лепа уредба, ама некако заудара теоријом, многа су деца поносита, у добром смислу речи поносита, и њих можда то вређа особито право дечака и грешника њима равних. Неки су опет чланови „породице“ можда даровитији и окретнији, те с таштине могу лако бити и омрзнути. А зар те мале судије појимају добро своју задаћу? Зар и међу децом нема странака, које воде довитнији дечаки, и јачи појединци, који се вазда одликују у свима школама. Према њима се све управља и за њима иду као на врвци и сви остали.

Та то су деца, а не одрасли људи. А да ли ће они, који су осуђени, по издржању казне, гледати добро своје другове? У осталом, то и тако устројство за развитак моралности у карактеру увек претпоставља, да покварена деца на помиљивом суду обикну познавати шта је то закон, правда, савлађивање себе сама, о чему до тога доба нису знала, те да се на тај начин развије код њих и осећај дужности. То су лепе и племените намере, али је остварење њихово мало сумњиво.

Видео сам их све при ручку, који је био врло прост, али здрав, снажан и добро зготовљен. Огледасмо сва јела, пре но што су деца дошла, и веома су нам се свидела. Па ипак дневна храна не стаје за појединца више од петнаест копејака. Добијају чорбу с говеђим месом, а затим кашу или кромпир. Изјутра чај с хлебом. Деца се сита наједу. Што се тиче доношења јела, деца се ређају по утврђеном распореду. И пре но што би села за сто, захорила би се њихова складна молитва: „Рождество твоје, Христе Боже наш“. Певају их учи један од другова.

При ручку, када су већ били сви заједно, највише ме занимаше посматрање дечака. Поглед им не беше смео или најзад дрзак, али не ни преплашен. Нисам видео ни једно глупо лице (и ако су глупава деца, као што ми рекоше, била међу њима; понајвише то беху они, што су дошли с поправке); — и баш обратно, многи су чинили утисак младића веома бистрих. Непријатних лица видео сам доста; нису истина ружна, али се у њима огледа нешто претворно. Веселих је лица у опште мало. Пред својим наставницима понашају се сасвим неусињено, ма да ипак у неколико друкчије, но друга, истинитија и искренија деца. А многа би зар драге воље умакла из колоније. Многа од њих чине утисак, као да се плаше да им се мисли не сазнаду; бар тако се представљају.

Васпитачи врло љубазно с децом поступају. Говоре им „ви“, па и оним најмањим. То „ви“ овде је, како ми се чини, мало удешено, па можда и излишно. Укратко, то „ви“ може бити погрешно, а та погрешка може бити доста озбиљна. Изгледаше ми, као да би то отуђивало децу од учитеља; у тој речи скрива се нешто укочено, формално, па и ружно, јер дете сматра то за подсмех. Та оно не може појмити, да се према њему после оних грозних доживљаја у животу, понашају сада као према господину! Укратко, по моме мишљењу, „ти“ би овде боље доликвало, пре би одговарало стварности, јер се иначе сви унеколико претварају. Зар није много боље, када би се чинило деци, да њихови претпостављени нису само васпитачи, већ и њихови очеви, а они неваљала деца, која треба да се подраве. У осталом, та речца „ви“ неће дете покварити; али када једнога дана изађе из завода и чује „ти“, или можда и какву реч од погрде, која га у животу јамачно неће мимоићи, њему ће тада још жалије бити његове колоније.

У слабије стране завода долази читање. Рекоше ми, да деца веома радо читају, или управо радо слушају кад им се чита празницима или у слободним часовима. Слушао сам једнога, који је добро читао и то гласно, пред свима. По неки опет читају лоше, док други никако и не знају читати. А шта читају у заводу! Видео сам им и „књижницу“. То је једна скриња, у којој се налазе дела Тургенева, Островског, Лермонтова, Пушкина, и т. д. Затим неколико добрих путописа и т. сл. Читање није уређено. Узимају се књиге сасвим случајне, онако, како су дошли до које. Читање необично утиче на душевни развитак, али сам уверен, када би се сви просветни пријатељи из целе Русије са најбољим педагозима скупа савето-

вали, какве књиге да се дају на читање тој деци и под тим годбама — ипак не би дошли ни до каквог закључка, јер је то питање врло тугаљиво и не може се решити на тај начин. Та ми у нашој књижевности и немамо списа за народ. Ни Пушкина, ни севастопољске приповетке, ни „Вечери на пољском добру“, ни бајку Калашњикову („Песма о трговцу Калашњикову“ од Лермонтова. Прев.), ни Колцова (тога нарочито) наш народ не разуме. А та деца поздравом нису „народ“. (Бог би га знао, куда бисмо их уврстили) Та њима оскудева претходна спрема. На што тој деци давати сатирична дела? Да ли требају сличне утиске ти мали убожади, који су већ толико прљавштина видели у животу? Та они и нису вољни, да се подсмевају људима! Те мрачне душе јамачно би радосно дочекале сасвим највише и нове утиске, утиске просте, детињске, над којима би се подругљиво осмехнуо ђак гимназије или лицеја, који би био једних година с тим младим злочинцима.

Школа се налази још у повоју, али управа заводска спрема се да је усаврши. Цртање се у опште не предаје. Па немају ни веронауке, јер немају свештеника. Док се догради црква, добиће и свештеника.

Кад сам полазио из колоније, био сам у главном задовољан, ма да има још понешто да се у ред доведе — на чему се живо ради. Навешћу два примера, те да њима закључим свој чланак.

У Петропавловци беше затворен баш за време наше посете петнаестогодишњи дечко. Пред тим провео је неко време у затвору у Литовском замку, докле се тамо нахођаше једно казнено одељење за дечаке. Из колоније, у коју беше послат, два пута је бегао, али су га оба пута ухватили. Затим је просто на просто изјавио, да неће да слуша. Због тога га затворише. О Божићу донесе му родбина разне поклоне, али пошто је био у затвору, нису му их предали. То је дечка необично разгневило и када га је управитељ походио, горко му се дечко жаљаше на то.]

Том приликом ружно се изразио и о колонији, и о свима својим друговима, окривљујући их све. „Седнем у крај њега и станем га озбиљно световати“, причаше ми П. А. Он је ћутао као заливен. После два часа он ме замоли да му дођем. Кад ме је угледао, он бризну у плач и паде ми пред ноге, дубоко узбуђен. И кроз плач исповеди ми све, па и своју ружну навик, које не може да се отресе. Проведосмо два часа додаде П. А. О многоме смо говорили; световао сам га шта да ради, па да се ослободи ружне навике своје и т. д. и т. д.

П. А. нарочито је у своме говору прећутао, шта су узјамно рааговарали; ван сваке је сумње, да је веома тешко проћи у болесну душу млада грешника. Морам признати, да бих веома радо чуо подробности њихова разговора.

Да наведем и други пример.

Сваки васпитач не само да се стара да дечади своје собе распремају, перу и чисте, већ им и сами у томе помажу. Суботом перу собе, васпитач не само да их поучава томе послу, већ и сам пере с њима заједно. Из тога се види, како потпуно схватају свој позив и своје човечје достојанство. У коме ћете надлештву наићи на нешто слично томе?

„Ви, господо романописци, умете да причате на дугачко и на широко, рече ми један добар познавалац света, али почујте ово. Пре много година, за владе покојног цара, живео је један чиновник. Испрва је служио у Петрограду, затим у Кијеву, где је и умро — то му је цео животопис. И, помислите само: тај миран и скроман човек целога живота свог осећао је невољу својих ближњих у толикој мери, да је од скромне годишње платице своје одвајао по мало. За жену и децу чинио је само најпотребније издатке. И уштеђеним новцем откупљивао би беднике од спахија, — разуме се, за десет година по једног. И то се све дешавало тајно, поистиха, скривено. Али у течају свога живота исплатио је на тај начин тројцу или четворицу и када је умро, његовој породици није ништа преостало. У осталом, то је „идеалиста из четрдесетих година“. (Тиме се мисли роман Писемског: „Људи из четрдесет година“. Прев.) можда смешан, мало паметан, који је замишљао, да ће мајшним својим добротворством победити светску невољу.

Таква врста човека била би за колонију, која је намењена за поправку младих злочинаца. Разуме се, да би управа завода била у рукама људи образованијих и на неки начин савршенијих...

У осталом, у колонији сам пробавио само неколико часова, па сам лако могао понешто и погрешно представити, прегледати и преварити се. Нека је најпосле како му драго, недовољна су средства, помоћу којих се прљаве душе преобраћају у чисте.

ГРОЗНА ОСВЕТА

(ИСТИНИТИ ДОГАЂАЈ)

— Заре —

„Дрџм-дрџм!... Дрџм-дрџм! Шесет динара. Први, други пут и да ли ко више? Дрџм-дрџм!... Дрџм-дрџм!“ понављао је добошар јасним, одсечним гласом лицитирајућу суму, лупајући маљцама о добош.

Полицијски чиновник седео је за столом, пред крчмом сеоском, на коме беху растурена акта и бележио у протоколу лицитације пажљиво, сваку излицитирану суму.

Беше недеља. Леп дан. Јулско сунце припекло, мозак да проври, а у хладовини пред крчмом се искупио приличан број сељана — неки као лицитанти, а већина из љубопитства да виде, који ли су ти што су се усудили лицитирати имање „Кузмановићево!“ Њих је интересовало и то, на коме ли ће остати лицитација, јер беху уверени да купац неће добро проћи ако не одмах, а оно ускоро. Да тако мисле и унапред погађају шта ће бити, било им је могуће због тога, што су познавали Миленка Кузмановића и његовог шурака Станка, па су били уверени да ће се они осветити; јер су ово двоје целоме селу страх задавали. Они су били познати као насртљивци, свађалице и убојице; за њих је било сасвим свеједно: напасти човека (ни крива, ни дужна), па ако би им се нападнути успротивио, онда да га толико истуку, да не ваља ни Богу ни људима. До душе крадљивци нису били; али та добра страна њихова сасвим се губила према небројним делима, која су они као насртљивци и убојице чинили. Нападнути, пак, увек су оћугали; јер се нису смели жалити, пошто су се бојали и горе напасти. Ето због тога Миленко и Станко све се више и више у толикој мери осилише, да су напоследку постали права страшица, од којих се у селу све живо бојало и склањало да не награјше.

Одрасли су их избегавали, клонили се пријатељства њиховог, обилазећи далеко и од куће и од имања њиховог, бегајући и од саме сенке Миленкове и Станкове.

Чули су лицитанти за поруку Кузмановићеву, пре него што су отпочели лицитирати: да неће добро проћи ко купи његово имање. Али они као да тој претњи слабу пажњу поклањаху, јер су спокојно и даље лицитирали; повишујући цену после сваког удара о добош, и не осврћући се на Миленка и Станка, који су седели на једној клупи, пред крчмом и бацали час по час крадимице љутите погледе на лицитанте, који беху опколили чиновника.

Цепни часовник чиновников, који је на столу стајао, показивао, је да је прошло четири часа. Још мало па да се заврши продаја, те чиновник убрза надметање.

„Седамдесет динара и да ли ко више?“ рече чиновник, и пређе погледом све лицитанте редом.

„Дрџм-дрџм!... Дрџм-дрџм! Седамдесет динара и да ли ко више?“ понови добошар.

Али тек што заврши, а нечији глас додаде:

— И један!...

Сви погледаше у правцу, одкуда се глас чуо, а добошар продужи:

„Једно парче плаца на салашу, у месту: „Камењару“, седамдесет и један динар и да ли ко више? Дрџм-дрџм!... Дрџм-дрџм!...“

— Гвозден — чича Гвозден — Гвозда, шапутали су сељаци размичући се лево и десно да направе пролаз новоме лицитанту, који се беше упутио столу, за којим је чиновник био.

Чуше и Миленко и Станко Гвозденов глас, спазише како се сељаци размичу да направе за њ пролаз спазише и самог Гвоздена, па чисто усплахирени скочише са клупе. Ово би изненадно, и брзо, да и другима који наблизу стајаху паде у очи, те помишљаху да ће ово двоје направити несрећу.

Али до тога не дође. Јер они остадоше неко време стојећи, а затим се немо погледаше и поново седоше једно до другог, па запалише цигаре пућкајући густе колутове димова.

Чича Гвозден — како су га обично у селу звали, са дугим белим власима и проседим брковима који су у нереду висили и покривали умерена уста са танким наусницама, са кратко ошишаном проседом брадом, широким лицем које беше преплануло од сунца и плавим очима, и ако беше претурио шесету, ипак крепак старац, приђе столу, скиде шајкачу па положи кауцију.

Чиновник прибележи Гвозденово име и презиме, а он се измаче мало у страну.

Гвозден беше средњег стања, али скроз поштен. С том доиста ретком особином, био је познат свима у селу. У кући је живео са женом и јединцем сином. Имао је више деце, али му помреше и оста јединац — Станоје. За то и није чудо, што су он и жена му на сина сву наду полагали, што су га прекомерно волели, јер им он беше живот и све и сва.

Али и Станоје је умео да оправда ту родитељску љубав. Поштовао је родитеље, као ретко које дете; био је умешан наспрам сваког, а међутим вредан раденик, да му се тешко могло наћи равна. Родитељи су се у њ могли са поузданошћу ослаонити, те су били пресрећни, благодарећи Богу и молећи му се, да им јединца дуго поживи.

Сељани су завидели овој благословеној кући.

А Станоје и ако тек у петнаесту беше зашао, према годинама прилично развијен, са крупним граорастим очима, широког чела, дугуљастих образа и умерених уста испод чијих усана провириваху два реда белих крупних зуба, у више прилика у разговору међу сељанима беше истицан као вредан и ваљан дечко.

Отирући рукавом знојаво чело, Гвозден онако задуван поче полугласно, али тако, да су и остали могли чути шта говори.

— У мало не заборавих, рече он, а не би ми право било, да пропустим, јер ми се имање граничи с тим плацем.

— Добро и смеш лицитирати, прилично јасним, али подругљивим гласом рече један из гомиле, показујући очима на Миленку и Станка, као да би и тиме хтео рећи: „Зар не страхујеш?“

Гвозден је био од оних људи, који не презају, који се не плаше онога, што раде. Беше уверен да ради савесно, па га овакав подругљив тон прилично дирну и он гласно рече:

— А зашто? Ја не крадем. Продаје се јавно и мислим да је слободно свакоме лицитирати. Ако не ја, други ће купити. Па ако ћемо нашто, свему је сам крив; јер да је платио порезу, не би му се имање продавало.

Све ово чуше и Миленко и Станко, погледаше се значајно погледом, који је много говорио. Али ово оста непримећено.

Лицитанти увидеше намеру Гвозденову и почеше један по један престајати да лицитирају, и ако им беше жао плаца, који постоји у планини више села, јер је био на лепоме месту.

Добош је одјекивао, а добошар и на даље понављаше надметање, које се попе близу сто динара.

Надметање поста ређе, па се чу и последња цифра.

— Први — други пут!... рече чиновник.

„Дрџм-дрџм!... Дрџм-дрџм! Први, други пут, понови добошар.

— И... трећи пут! заврши чиновник лицитацију, гледајући у часовник који показиваше пет часова и неколико минута.

Добошар учестаним добовањем објави свршетак надметања.

Остали лицитанти честитаху Гвоздену „теслим“, позивајући га да да част. Овима се придружише и остали. Гвозден примаше честитања, и седе за један од оближњих столова, па наручи за сваког шта је ко желео.

Чиновник праћен кметом оде за среско место. А одмах за њим одоше Миленко и Станко својим кућама. Они су били огорчени. Испуњени срџбом, с усиљеном уздржљивошћу сачекали су свршетак лицитације. Па кад се уверише, да је плац теслимљен Гвоздену, њима дође да скоче, да онде тог дрског лицитанта задаве; али се уздржаше. Ћутећи су корачали један поред другог, са обореним главама, у којима су им се рожиле мисли без везе, са циљевима једнаким; али их не исказаше.

Протекло је више од пола године. За зимњим данима наступи пролеће са својим благим пролећним сунцем, чији зраци окопнише снег, а оголело се дрвеће, које се преко зиме повијало северцем — под теретом снега, одеваше сваки даном све

више у лепу зелену одећу. Па и птице цвркутом својим славише Бога, радујући се топлим сунчаним зрацима.

И чича Гвозден — као и увек — не хте заостати иза других, него са својима приону на рад. А између свих послова први му беше да преоре купљени плац, који је већ и оградио.

Мржња наспрам Гвоздена и његових све је више расла тако, да су Миленко, па и Станко у многим приликама дали то и познати. Гвоздену ово није остало неопажено, па за то се и посаветова са женом и закључише: да Станоје у будуће не ноћива на салашу у планини, већ кући, рекав му уједно да се склања „Кузмановићевих“.

Ђурђевски се дани приближаваху, те су и сељани све радоснији бивали, што ће најзад доћи празник, да се омрсе печеницом из свога стада. (Наставиће се).

СТРАШНО ЗЛОЧИНСТВО

Ноћу, између 11 и 12 новембра ове године, догодио се у селу Калуђерици, које је у непосредној близини Београда, такав страشان злочин, какав се скоро није десило у целој земљи.

У вече, 11 новембра око 10 часова, Танасије Благојевић позове у своју кућу Николу Стојковића и Благоја Игњатовића, оба из Калуђерице и рече им, да би добро било напасти на кућу Марка Соколовића из Калуђерице, све по кући побити, — па по том их поарати.

Овај Танасијев предлог прихвати одмах Никола и Благоје и већ после пола часа сва тројица су били у Марковој авлији наоружани сикирама.

Да не би било велике ларме и борбе, Танасије предложи својим друговима, како би најбоље било изазвати из куће домаћина Марка, па га одмах убити, а после учинити то исто и са његовим укућанима.

Пошто су се на ово сложили, Танасије остави своје другове сакривене у авлији, а сам се прикучи Марковим вратима и викне: „О! Марко, изиђи и истерај коње из твога купуса, да ти не сатру сав купус“.

Јадни Марко, не надајући се никаквом злу, још бунован од спавања, изађе из куће у авлију и запита Танасија, где су ти коњи, што му купус сатиру, те да их похвата и повеже.

Још је Марко нешто хтео рећи, али га Танасије лупи по глави сикиром тако силно, да је Марко пао на земљу и почео да кркла. Одмах прискоче Танасијеви другови и сикирама дотку једнога Марка и убију га.

Збуњени овим убиством ови разбојници нису знали шта ће са мртвим Марком. Ухвати их на мах страх, да их власт не похвата, јер ће се наћи и леш и трагови од крви.

После кратког времена сете се, да у авлији Марковој има много шаше зденуте у купама. Одмах дохвате Марка за ноге и за руке и одвуку га до једне купе шаше, коју разгрну и у њу затрпају Марка.

Када су извршили ово убиство, зликовци се врате Марковим вратима и Танасије извуче жену Маркову Илинку и ова одмах изађе и запита: ко је и због чега тражи? Танасије упита Илинку где јој је домаћин? Чим је Илинка чула питање, одмах је обузе сумња на неко зло, с тога одмах намери да се у кућу врати, али је један од зликоваца лупи сикиром по лицу и она закука, али је остали зликовци нападну сикирама и дотку је, па је онда, као и домаћина јој, одвуку у шашу и тамо затрпају.

Извршивши и ово дело, зликовци узму будаке и мотике, па сва искрвављена места очисте, мислећи на тај начин да уклоне трагове својих бездушних дела.

Када су и ово свршили, онда Танасије са Николом уђе у Маркову кућу, а Благоја оставе на пољу да чува стражу и пази да ко не наиђе.

Ушавши у кућу, Танасије и Никола наиђу на ћерчицу Маркову Иванку, дете од 13 година, које је на вику своје мајке устало и у авлију пошло. Дете, када виде непозната лица, потрчи у собу, али га зликовци сикирама нападну и просто исцасе и оставе га где је пало и издануло, а где је и нађено.

Ово је било треће и последње убиство, јер у кући никога сем њих троје није ни било, према чему је сатрвена цела једна породица, а запушена су и сва уста, која би убице могла проказати.

Сада настаје тек дело, које је ова дружина намерила; сада настаје грабеж имовине погинулих укућана — настаје разбојништво.

Реч хаос мала је да означи ону збрку од ствари помешаних са крвљу, која је нађена после извршене похаре.

Нема ни једне ствари у кући, која је остала на своме месту, нити је пак нађена ма која ствар од вредности, према чему се јасно утврђује, да су зликовци морали дуго бити у кући, као и то, да су били добро упознати са имовином Марковом.

Зликовци су однели све рубље, све платно, све одело и сав новац — дакле однели су све. Према процени однетих ствари и новца, зликовци су Марку однели до 1200 динара.

Завршивши у свему намерена дела, зликовци поделе још у авлији Марковој ствари и новац, па по том оду у село, оставивши за собом три жртве и пусту кућу. Кућа, која је била пуна пре ових злочинстава, остала је без игде ичега; лица, која су у кући живела радосно и мирно, сада су постала лешеви и унакажена тела.

Иследна власт среза врачарског, по дознању ових нечувених злочинстава одмах је на лице места отишла ради извиђаја и после краткога времена зликовац један био је у рукама власти.

Прво је ухваћен Благоје Игњатовић, који је у почетку одрицао саучешће у овим делима, али је у брзо све признао и до ситница испричао целу ствар.

На испиту свом, Благоје је прво за саучаснике означио два лица из Калуђерице и против њих је одмах поведена истрага, али се је одмах приметило, да ова лица нису у овим де-

Танасије

Никола

Благоје

лима учествовала, јер се противу њих није иследило ништа, што би их за учиноце могло испољити. Услед овога иследна је власт притегла Благоја и он је, видећи сам своју лаж, а гоњен и грижом савести, па и сажалењем према овим невиним људима, изјавио, да су са њиме у овим делима учествовали: Танасије Благојевић и Никола Стојковић, сељаци из Калуђерице.

Иследна власт је продужила истрагу и утврдила, да су ова двојица са Благојем убице Маркове и његових укућана.

Благоје је младић од 19 година и ожењен. У селу се сматра као најопаснији зликовац, премда се није ни једна његова кривица могла доказати. Признавањем ових убиства,

Благоје је још неке своје кривице признао и власт је и то иследила.

Танасије је зрео човек, око 40 година, осуђиван на 20 година робије, што је обесио и убио своју жену. Ову је казну издржао у београдском казамату. Танасије кривицу своју никако не признаје, но то и није чудо; зна овај стари зликовац последице признавања оваквих злочинстава.

Никола има 30 година, осуђиван је за покушај убиства, и често пута бивао је под истрагом за разна кривична дела. И Никола дело не признаје, али је противу њега и Танасија власт утврдила стварне догазе и они ни један неће измаћи из чељусти неумитне правде, која има да освети ове три жртве.

Власт је већ на крају истраживања, јер само има још да испита неколико лица, па ће дело спровести надлежном суду, који ће зликовцима одмерити заслужену казну.

Изнесећи слике ових јединствених злочинаца, молимо све оне, који о њима ма што буду знали, да то доставе било нама, било иследној власти среза врачарског, која и води кривичну истрагу.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

77

Налакти се о колена, и стегне главу своју дланима као кљештима.

— Какве су то муке и патње! отме се Соњи мученички вапај.

— Па, шта сад да се чини, говори! замоли он и одједном подиже главу, па је погледа с лицем које се унаказило од очајања.

— Шта да се чини! узвикне ова, поскочи намах с места, а очи, доселе пуне суза, одједном заблесташе. — Устани! (Она га узме за раме; он се придиже гледајући је готово несвесно). Иди одмах, овога часа, стани на раскршће, сагни се, метаниши, пољуби најпре земљу, коју си обесветио, а после се поклони целоме свету, на све четири стране, и свима реци на глас: „Ја сам убио!“ тада ће ти Бог опет послати живот. Ићи ћеш? Ићи ћеш? запиткиваше га она, тресући се сва, као у наступу, узевши га за обе руке, снажно их стиснувши својима и гледајући у њ горућим погледом.

Он се избежуми, и беше чак запрепашћен њеним изненадним успренућем.

— То ти мислиш на робију, Соња, шта ли? Треба ли нешто себи да нанесем? запита он мрачно.

— Треба примити страдање, и њиме себе искупити, ето шта треба

— Не! Ја нећу да идем њима, Соња.

— Али како ћеш да живиш, да живиш како ћеш! Чиме ћеш да живиш? узвикиваше Соња. — Зар је то сад могућно? И, како ћеш ти с мајком да говориш? (О, а с њима шта ће сад бити, с њима!). Али шта је мени! Та ти си већ оставио мајку и сестру. Ето оставио си их, оставио. О, Господе! узвикну она. — Та све то зна и сам! Али па како ће да се живи без тог човека! Шта ће сад с тобом да буде?

— Немој бити дете, Соња, лагано рече он. — Шта сам ја њима крив? Зашто да идем? Шта да им кажем? То је тек само привиђење... Они милионе људи уништавају, и још то поштују као врлину. То су ниткови и подлаци, Соња!... Нећу ићи. И шта да кажем, да сам убио, а новац нисам смео да узем, па сакрио га испод камена? дода он са заједљивим осмехом. — Па онда ће се они баш мени да подсмевају, рећи ће: будала, што није узео. Плашљивац и будала! Ништа они неће појмити, Соња, нити су достојни да појме. Зашто да идем? Нећу ићи. Немој бити дете, Соња...

— Хоћеш да се намучиш, да се намучиш, понављаше она пружајући му руке с очајном молбом.

— Ја сам се можда још и оклеветао, мрачно напомену он као замишљен, — можда сам ја још човек, а не ваш, а похитао сам себе да осудим. Ја ћу још да се борим.

Охол осмејак се појави на његовим уснама.

— Носити и сносити такву муку! И то зар цела живота, свега века свога!...

— Навићи ћу се... прозбори он тужно и замишљено. — Слушај, отпоче он затим, — доста је плакања, време је да се

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ради о ствари: ја сам дошао да ти кажем, да мене сад траже, хватају ме...

— Ах! узвикне Соња уплашено.

— А што ти узвикујеш! Сама желиш да идем на робију, а сад се уплашила? Само ево шта: не дам се ја њима. Они немају стварних доказа. Јуче сам био у великој опасности, и мислио сам да сам већ пропао; али се данас поправила ствар. Сви су њихови докази са дваја краја, то јест њихове оптужбе ја могу да окренем у своју корист, разумеш ли? И окренућу, јер сам се сад научио... Али ће ме ставити у притвор извесно. Да не беше једног случаја, можда би ме затворили и данас, па, можда ће ме још *и*пак и затворити данас... Тек то није ништа, Соња: бићу мало у затвору, па ће ме и пустити... јер они немају ни једног стварног доказа, нити ће га бити, дајем реч. А с оним што имају, не могу човека уловити на удицу. Али доста... Тек само кажем ти, да и ти знаш... За сестру и мајку постараћу се некако да их разуверим, и да се не уплаше за ме... Сестра ми је, уосталом, сад, чини ми се, обезбеђена... мора бити и мати... Е, то је све. Буди, уосталом, смотрена. Хоћеш ли долазити к мени у затвор, када будем тамо?

— Хоћу, хоћу!

Обоје сећаху напоре, тужни и убијени, као после буре избачени на пуну обалу, сами самцити. Он гледаше Соњу и осећаше, како на њему беше много њене љубави, и, чудновато, њему одједном, беше тешко и болело га, што тако љубе њега. Јест, беше то чудновато и страшно осећање! Идући Соњи, он је осећао да је у њој сва његова нада и сав излаз, мислио је да скине бар део својих мука, а где сад, кад је њено срце све њему припало, он је намах осетио и сазнао, да је беспримерно несрећнији него што је пређе био.

— Соња, рече он, — *и*пак ће боље бити да ме не похађаш.

Соња не одговори, плакала је. Прође неколико тренутака.

— Имаш ли крст? изненадно га упита она, као да се присетила.

Он испрва није разумео.

— Немаш, је ли, немаш? — На, узми ево овај, од кипариса. Мени остаје други, медни, Лизаветин. Ја и Лизавета смо се измењале: Она је мени дала свој крстић, а ја њој своју иконицу. Сад ћу ја носити Лизаветин крстић, а овај остаје теби. Узми... то је мој! То је мој! мољаше га она. — Јер ето заједно ћемо да патимо, па заједно и крст да носимо!...

— Дај! рече Раскољњиков.

Није хтео да је ожалости. Али одмах повуче руку пружену за крстом.

— Не сад, Соња. Боље после, дода, да би је умирио.

— Да, да, боље је, боље, прихвати она с осећањем, — кад поћеш да патити, онда ћеш га и метнути. Доћи ћеш к мени, ја ћу ти га метнути, помолићемо се Богу и поћи.

У том неко три пут кудну на врата.

— Софија Семјоновна, може ли се ући? зачу се нечији врло познат учтив глас.

Соња пође вратима уплашено.

Плава физиономија г. Лебезјатњикова провири у собу.

V.

Лебезјатњиков изгледаше узнемирен.

— Дођох вама, Софија Семјоновна. Опростите... Баш сам и мислио да ћу затећи вас, рече он Раскољњикову, — то јест, нисам мислио ништа... тако што... али мислио сам управо... Тамо код нас Катарина Ивановна је полудела, намах он изрече, обративши се Соњи и махнув се Раскољњикова.

Соња узвикне.

— То јест, оно, тако се бар чини. Уосталом... Ми тамо не знамо ништа да чинимо, ето шта је! Вратила се, — њу су однекуда, изгледа, отерали, можда су је и били... бар тако изгледа... Ишла је к начелнику Семјону Захарићу, па га није нашла дома: ручао је код неког такође генерала... Представите себи, дунула право тамо, где су ручали... код тог другог генерала, и, представите себи, — тако је наваљивала, изазвала начелника Семјона Захарића, и то, изгледа, још одмах онде иза стола. Можете представити шта је тамо било. Њу су, наравно, отерали; али она прича како је баш она њега наружила, што се чак може и претпоставити... како је нису ухватили, — не разумем! Сад она свима прича, и Амалији Ивановној,

само је тешко разумети шта каже, виче и туче се... Ах, да: она говори и виче, како ће сад, пошто су је сви оставили, узети децу и отићи на улицу, носиће вергл, а деца ће певати и играти, а и она ће, и купиће новце, а сваки дан ће генералу долазити под прозор... „Нека види, вели, како благородна деца оца чиновника иду по улицама као просјаци“. Сву децу бије, она плачу. Лену учи да пева „хуторок“, малишу да игра, такође и Полину Михайловну, кида све одело; гради им некакве капице, као актерима; хоће сама тас да носи, и да лупа у њ, место музике... Ништа неће да чује... Па представите како је то? То се тако просто не може! (Наставиће се).

ПОТЕРА ИЗ АМЕРИКЕ

Управа града Београда а у исто време и уредништво „Полицијског Гласника“ добила су потерницу од Америчке-Експрес Компаније за Цона Арналда Бера, који је учинио проневеру у 15.000 долара (75.000 динара). У потерници је расписана и награда од 500 долара и 10% од пронађеног новца.

Са своје американске интересантности и да се одазовемо молби тамошње полиције ми доносимо у целости опис потере са сликом Беровом, ма да нема изгледа да ће дефрауданта намети пут чак из Америке у Србију.

Потерница овако гласи у преводу:

„Чикаго. 23 новембра 1900 год.

Награда 500 долара и 10% од пронађеног новца.

Горња је слика врло добра фотографија Цона Арналда Бера, поштог службеника Америчке-Експрес Компаније у Грин Беју, држави Ванкосину, кога је нестало у суботу 3 новембра (по новом) ове године, око пола ноћи. Следећи је лични опис његов најновији и сматра се као врло тачан, имено: њему је сада 34 године старости, висок је 5 стопа и 10 $\frac{1}{2}$ палаца, мери на вагу 162 фунте. Бер је отворене боје у лицу, угасити мрке косе, мрких бркова, које он, као што смо од тада сазнали, фарба црном бојом, но он их је могао до сада и обријати, а могао је пустити и да му расте пуна брада или и само један део браде. Даље, могао је до сада и његову косу офарбати, па је могао, за невољу, и лажне бакенбарте направити. Нос му је велики, али му је остала белега између носне кости и врха од носа, од удара при игрању мете, од чега му је нос остао мало спљоштен, те му носна кост изгледа истакнута и даје услед тога нижем делу носа дебљи изглед, но што би му по природи изгледао

Бер је левак и пише левом руком; он има белегу од рођења на средини десне стопале, у величини од прилике колико један никлен новац од 5 америчких цента (25 пара динара). Белег је тај црвен или боје јетрине (црне дигерице) два ножна прста до ножног палца на обема ногама уткана су као да су један уз други прирасли.

Пре нестанка му купио је: један црн шешир, тако звани „Феодора“; плаветно и пепељасто одело, кроја, какав је на горњој слици и један црн горњи капут. Може бити, да он ове хаљине и сада још носи, али може бити, да се и сасвим другаче преобукао.

Он је пред његов нестанак купио још и један пар обуће, такозване „Доглес“ (Daugles) са дебелим ђоном и високим потпетицама, које су ципеле изнутра нумерисане са бројем 3758, као што је и на ђону изнутра ударен жиг обућарске задруге „Union Make“.

Бер је при поласку још собом понео и револвер из фабрике „Смит-Весон“ (Smith Wesson) бр. 89.585. Он је још понео собом и такозвани „Килијев лек“ (Keeley Cure), али кажу, да он опет пије алкохолна пића, и кад је при пићу, он се даје наћи у коцкарницама или на спорту. Могуће је, да има уза се и какву женску.

Бер је видра од човека и способан је, да се за час преруши и у лицу промени, и он ће знати, да се за њим врло живо трага.

Горњи део његова лица, као: чело, обрве, и нос, он не може лако да преобрази, па не може ни да сакрије прави израз својих очију, — што је увек најсигурније средство за проналазак оваквих људи, — али ову последњу црту ваља и са особеном пажњом студирати,

Бер је био ревностан читалац детективних приповедака, путописа и литературе старог Рима.

Награда од 500 долара плаћа се одмах по његовом апшењу или по извештају, који би имао за резултат његово апшење.

Накнадна награда од 10% пронађеног новца плаћа се такође одмах.

Бер је однео собом неких 15.000 долара (75.000 дин.), од којих је 5.000 долара у злату, а у тежини 18 унција, а остатак је у америчким новчаницама.

О његовом апшењу или ма какво обавештење о њему изволите одмах телеграфисати потписаном:

E. S. Averill
General Superintendent
United States Express Com.
Chicago.

Изволите залепити овај распис на зид Ваше канцеларије, односно одштампати га у лист са сликом како би га публика могла читати, а и известите одмах и Вашег шефа полиције, како би био на потребној опрези.⁶

Т Р А Ж И С Е

Димитрију В. Грујићу, месару из Београда, на путу између Осипаонице и Скобља, кад су момци његови 1 овог месеца гонили целеп волова, нестала су два вола и то један длаке зелене, матор 4 године, леви рог жиг $\frac{c}{1}$, на десном куку има М. и број 4; други је длаке зелено-мургасте, матор 4 године исти жиг као и први. Оба купљена од Животе Стокића из Ђалишта. Управа града Београда актом Бр. 30192, моли све полицијске власти да предузму трагање за проналазак волова, па да о резултату Управу известе.

Милија Јовичић, бив. служитељ врањског пореског одељења, из Врања, пре 6—7 месеци отумарао је незнано где, а код куће оставио жену са два нејака детета испод једне године дана своје старости, без икаквог средства за њихов опстанак за живота. Милији је 30—35 година, стаса средњег, лица црномањастог, у лицу сув; — од одела однео је на себи: панталоне од плаве чохе, капут у фарби, на глави шајкачу и на ногама опанке. Не брија се. Начелство окр. врањског актом Бр. 19807, моли све полиц. власти да именованог потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 30119.

Петра Ставрића, војног бегунца, који је био на сталном становању у Гуприји, тражи начелство окр. моравског, актом Бр. 15361. Петру је 19 година, раста маленог, у опште смеђ, на себи је имао блузу од сурог шајака, на ногама опанке. Моле се полицијске власти да именованог потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 30246.

Милен Мијаиловић, из Сталаћа (среза ражањског) отумарао је 10 прошлог месеца од куће и до сад се није вратио, нити се могао пронаћи. Па како се сумња, да се није удавио, или убио, пошто има падајућу болест, то начелство окр. крушевачког актом Бр. 12460 моли, да Милана потраже и о проналаску известе. Милану је 56—57 година, стаса средњег, смеђ, бркова и обрва такође смеђих, очију малих, жућкастих, сувољав, у сељачком оделу, босоног. УБр. 30247.

П О Т Е Р А

Иван Ратковић, из Кучина у Старој Србији, редов I чете 23 батаљона VI пешадијског пука, побегао је из команде 24 пр. месеца. Иван је раста омањег, добро развијен, очију зелених, лица пуног — округлог, косе смеђе, бркова малих, ретких, смеђих; без браде. Команда актом Бр. 7116 моли све полицијске власти, да Ивана потраже и нађена њој спроведу. УБр. 29687.

Непознати допови ноћу између 23 и 24 пр. мес. провалили су зид од куће Живане удове Димитрија Ландолца из Гроцке и из ормана у соби однели следеће ствари: 1 златан брош у облику руже, са листићем у средини; исте такве златне минђуше; дијамантски прстен укуван у сребру; сребрни прстен израђен на облик дијамантског прстена, — оба за српску ношњу; 2 велика златна новца — ђошајлије; 25 комада рупија златних, разне величине; 2 дуката цесарска пробушена; 3 пара мушких чарапа и 2 пара назувица од вунице. Начелник среза грочанског актом Бр. 10255 моли све полицијске власти, да за доповима и покрајом предузму најживље трагање, па у случају проналаска, њему стражарно спроведу. А уједно нека скрену пажњу јувелирима и златарима да приликом куповине припазе и ако би им ко понудио продају напред поменутих украћених ствари, да о овоме одмах известе најближу власт. УБр. 29504.

Светислав Димитријевић, из Аранђеловца, редов 2 чете 40 батаљона X пешад. пука „Таковског“, побегао је из команде. Светислав је висок 1.75 м., без браде и бркова, слабуњавог изгледа, коже црне. По народности Циганин. Кад говори, нагласак му је цигански. Беоњача у очима није чисто беле боје, већ мутна. По занимању је ковач. Команда актом Бр. 6735 моли, да се Светислав потражи и нађени њој стражарно спроведу. УБр. 29518.

Ђерим Тафић, — Циганин — из Бојника (среза јабланичког), окривљен је, да је извршио крађу па побегао. Ђериму је 40 година, средњег раста, лица округлог — црног, косе и обрва црних, браду брија, носа и уста правилних, од одела је имао: памуклију, црне чакшире — арнаутског кроја, препасан појасом, на глави носи црвен фес, а на ногама опанке. Начелство окр. врањског актом Бр. 19719. моли полицијске власти, да Ђерима потраже и нађена њему спроведу. УБр. 29861.

Михајло Михајловић, момак баштовански, који је прошле године као баштован служио, код Косте Живковића, оvd. касапина, у башти испод „Пашине чесме“, на цариградском друму, окривљен је поред већ познатих кривица, да је имао удела у извршеној опасној крађи учињеној Ђорђу Милосављевићу, мех. оvd. и Танасију Кузмановићу из Врчина. По казивању саучесника, Мијајло је родом из Крагујевца. Њему је 30 година, у лицу плав, мало грбав, а позади левог уха има обојену косу у величини једног динара. Од одела има сукнени гуњ, плаве војничке панталоне, на глави обичну војничку плаву шајкачу, а на ногама опанке. Начелство округа београдског актом Бр. 10697 моли полицијске власти, да Мијајла потраже и њему стражарно спроведу. УБр. 29817.

Милош Арсенијевић из Београда и **Младен Зубовић** из Гроцке, побегли су из команде. Командант VII пуков. окр. кокоманде актом Бр. 13713. моли, да се ови војни бегунци пронађу и њему стражарно спроведу. УБр. 29988.

Винка одвојено живећа жена **Владимира Никетића**, из Јездине, окривљена је код начелника среза трнавског у Чаčku за дело из § 166 крив. зак. и она чим је за то сазнала, побегла је. Начелник пом. среза актом Бр. 12544 моли све полиц. власти, да Винку потраже и нађену њему стражарно спроведу. Винки је 23 године, црномањаста, дежмекаста — у сељачком оделу. УБр. 30127.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Оним нашим претплатницима, који чувају бројеве „Полиц. Гласника“ и желе да их повеку јављамо, да ћемо их примити на повез. Треба да пошаљу све примерке у плаћеном пакету и по 3 дин. за (фини) повез са поштарином за повратак комплета, (пошто пошта не прима неплаћене пакете). Ако ко од претплатника има бројеве и из ранијих година неповезане, може их послати уредништву под истим условима.

На многа питања од стране наших читалаца, кад ће се свршити наш роман „Злочин и Казна“ од Ф. Достојевског кога у листу износимо — овим их извештавамо, да ће исти бити готов најдаље до краја фебруара идуће године. Роман се и одштапаво са исправкама које у листу случајно испадну, и тако ће изаћи дело у засебној књизи, у фином издању.